

(romantika, začetek 19. st. - sredina 19. st.)

- Marčna revolucija
- Napoleonov pohod

Romantika je osrednja smer v evropskih umetnostih, zlasti v književnosti na začetku 19. stoletja. V zahodnoevropskih književnostih je trajala približno med leti 1800 in 1830, drugje pa od 1820 do 1850. Izraz zanjo izvira iz besede romantičen ali romanesken, ta pa iz izraza roman. Romantično je prvotno pomenilo "tako kot v romanih", kar so razumeli kot prisposodbo za nekaj domišljjsko lepega, nestvarnega, izmišljenega in čustvenega. Zato so po letu 1800 s tem pojmom imenovali dela, ki niso bila več strogo razumska, razsvetljujoča, poučna, temveč so hotela biti svoboden izraz domišljije, notranje lepote, hotenja, čustvovanja in predstav. Glavna književna vrednota je postala lepota - ne le čutna, ampak predvsem duhovna.

Podlaga romantike je bil nov tip osebnosti, romantični človek, ki je notranje lep, plemenit, bogat, poln čustev in zanosa, predvsem pa zmožen estetske ustvarjalnosti. Z družbo je v sporu, ker ta s svojo ureditvijo, zakoni in navadami ne ustreza romantični lepoti, temveč jo omejuje in zatira. Zato je bila večina romantikov svobodoljubna, svobodomiselna in demokratična. Vsebinski temelj romantike - razkol med stvarnostjo in idealom se jim zdi nepremagljiv. Zavedajo se, da svojega ideala ne bodo nikoli dosegli, zato se vdajo v usodo in resignirajo. Sanjajo o lepši prihodnosti in iz te krute realnosti bežijo v svet čustev, narave in domišljije. Junaki so mračni, uveljavljajo se melanholični pogled na svet - svetobolje.

Zvrsti in oblike:

Romantična osebnost se je lahko najlepše izrazila v liriki - z ljubezenskimi pesmimi, razpoloženjskimi izpovedmi, elegijami... Od pesniških oblik so ji ustrezale tako antične kot nove: sonet, gazele, preproste kitične oblike. Svoj življenjski položaj, čustva in nazore je predstavljala romantika tudi v verzih povestih, daljših pesnitvah in romanih. Zadnji so pogosto dobivali subjektivno obliko pisemskega ali dnevniškega romana (Trpljenje mladega Wertherja – Goethe). Da pa bi bili čim bolj poetični, so jih včasih pisali tudi v verzih (Puškin: Jevgenij Onjegin,).

Romantiki so ustvarjali tudi drame, zlasti zgodovinske, v katerih so slikali preteklost v živih domišljjskih barvah in odkrivali v njih ista romantična čustva kot v sedanjosti.

Predstavniki:

- **Victor Hugo** (Fr.), **Noel Gordon Byron** (Ang.), **Goethe, Heine (Irelai)** (Nem.), **Puškin, Lermontov** (Rus.) **Prešeren, Čop**

NOEL GORDON BYRON: ROMANJE GROFIČA HAROLDA

- V prvem in drugem delu opisuje svoja potovanja
- Z delom zaslovi, piše uporniške povesti v verzih
- Burno življenje, odide v sveti, z ladjo se bori proti turkom
- Upesni večino svojega življenja

Byronizem:

- Posnemanje Byrona, pesnik nima nič skupnega z družbo
- Družbi se odtuja, jo zaničuje, se počuti osamljen, nesrečen, nihče ga ne razume
- Njegovi moralni, estetski, politični pogledi so drugačni
- **Byronisti** se obnašajo kot Byron ali njegovi junaki
- **Prezir do običajne morale**, hrabrost, muhavost, zlovoljnost, posmeh, nezaupanje, vzvišenost, duši jih žalost in otožnost

Epsko-lirska pesnitev:

- Prvoosebna verzificirana pripoved
- Ponazarja notranje stanje posameznika, želja, čustev
- Po vzoru srednjeveških in renesančnih epov
- Epska osnova, lirske, dramske prvine
- Prestopna rima, oktava (kitica iz osmih italijanskih enajstercev)

Vsebina:

- Potovanje po Albaniji, Grčiji, Bližnjem vzhodu
- Pripoveduje o nesrečni mladosti, osamljenost, družba ga ne mara
- Družbo zasovraži
- Občuduje naravo, antične spomenike
- Spoznava smisel življenja in raste v upornika

Grofič Harold je **alter ego** Byrona, potopis, močan **razkol** med **idealom** in **stvarnostjo**, zlaganost sveta, odtujenost svetu in družbi

Svet je poln materialnega vrednotenja, hinavščine in nepoštenosti